

प्रदेश लोक सेवा आयोग,
कोशी प्रदेश, विराटनगर

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतका प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा, प्लान्ट प्रोटेक्सन, एग्रोनोमी, हर्टिकल्चर, एगू. एक्सटेन्सन, स्वायल साइन्स, एगू.इको.एण्ड मार्केटिङ्ग समूह, पाचौं तहको (प्राविधिक सहायक वा सो सरह) पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमलाई निम्नानुसार विभाजन गरिएको छ :

परीक्षाको चरण	परीक्षाको किसिम	पूर्णाङ्क
प्रथम	लिखित परीक्षा(वस्तुगत)	१००
द्वितीय	लिखित परीक्षा (विषयगत)	१००
अन्तिम	अन्तर्वार्ता	३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण (First Phase)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या X अङ्क	समय
प्रथम	सेवा सम्बन्धी विषय	१००	४०	वस्तुगत: (बहुवैकल्पिक प्रश्न) MCQs	५० प्रश्न X २ अङ्क	४५ मिनेट

२. द्वितीय चरण (Second Phage)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या X अङ्क	समय
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी विषय	१००	४०	विषयगत (Subjective)	लामो उत्तरात्मक ५ प्रश्न X १०= ५० छोटो उत्तरात्मक १० प्रश्न X ५= ५०	२ घण्टा ३० मिनेट

३. अन्तिम चरण:- अन्तर्वार्ता (Interview)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षण प्रणाली	समय
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता (Individual Interview)	३०	मौखिक (Oral)	-

द्रष्टव्य:-

- यो पाठ्यक्रम योजनालाई प्रथम चरण (लिखित परीक्षा: वस्तुगत), द्वितीय चरण (लिखित परीक्षा: विषयगत) तथा अन्तिम चरण (अन्तर्वार्ता) गरी तीन चरणमा विभाजन गरिएको छ।
- प्रश्न पत्र अंग्रेजी वा नेपाली भाषामा हुनेछ।

३. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ।
४. वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिने छ। तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन।
५. परीक्षा हलमा मोबाइल फोन, स्मार्ट वाच, हेडफोन वा यस्तै प्रकारका विद्युतीय उपकरण, पुस्तक, नोटबुक, झोला लगायतका वस्तुहरू लैजान पाइने छैन।
६. विषयगत प्रश्नका लागि तोकिएका अङ्कका हकमा एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्नअन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिनेछ।
७. परीक्षामा सोधिने प्रश्न संख्या, अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ।
८. द्वितीय पत्र (विषयगत प्रश्न हुने पत्र)का हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन्। परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तर पुस्तिकामा लेख्नु पर्नेछ।
९. प्रथम र द्वितीय पत्रका पाठ्यक्रमका एकाईहरूबाट सोधिने प्रश्नहरूको संख्या देहाय अनुसार हुनेछ:

प्रथम पत्रका ईकाई	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा
प्रश्न संख्या	८	७	७	७	७	७	७	५०
अङ्क भार	१६	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१००
द्वितीय पत्र खण्ड	क			ख				
द्वितीय पत्रका ईकाई	१	२	३	४	५	६	७	
लामो उत्तर प्रश्न	१	१	१	१	१	०	०	५
छोटो उत्तर प्रश्न	२	१	१	१	१	२	२	१०
अङ्क भार	२०	१५	१५	१५	१५	१०	१०	१००

१०. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भइ हटाइएका वा थप गरी संशोधन भएका) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ।
११. प्रथम चरण (First Phase) को लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरण (Second Phase) को लिखित परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ।
१२. लिखित परीक्षाको प्रथम चरण (First Phase) मा प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कको शत प्रतिशत अङ्क तथा द्वितीय चरण (Second Phase) को प्राप्ताङ्क जोडी कूल अङ्कको आधारमा लिखित परीक्षाको नतिजा प्रकाशित गरिनेछ।
१३. लिखित परीक्षामा छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र अन्तिम चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ।
१४. लिखित परीक्षा र अन्तिम चरणको अन्तर्वार्ताको कूल अङ्क योगका आधारमा अन्तिम परीक्षाफल प्रकाशित गरिनेछ।
१५. पाठ्यक्रम लागू मिति:- २०८०/०२/०५

प्रदेश लोक सेवा आयोग
कोशी प्रदेश , विराटनगर

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतका प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा, प्लान्ट प्रोटेक्सन, एग्रोनोमी, हर्टिकल्चर, एगू. एक्सटेन्सन, स्वायल साइन्स, एगू.इको.एण्ड मार्केटिङ्ग समूह, पाचौं तहको (प्राविधिक सहायक वा सो सरह) पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम र द्वितीय पत्र :- सेवा सम्बन्धी

१. कृषि सम्बन्धी

- १.१ नेपालको संविधानमा कृषि तथा खाद्य सुरक्षा सम्बन्धी व्यवस्था
- १.२ प्रदेश निजामती सेवा ऐन सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- १.३ संघ प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय र अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७
- १.४ स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४
- १.५ सरकारी बजेट लेखा र लेखा परीक्षण प्रणाली सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- १.६ सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, सेवा प्रवाह गर्ने निकाय तरिका र माध्यमहरू
- १.७ नागरिक वडापत्र (Citizen Charter) महत्व र आवश्यकता
- १.८ व्यवस्थापनको अवधारणा तथा सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय, प्रक्रिया उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- १.९ सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- १.१० प्रादेशिक कृषि विकास सम्बन्धी नीति, रणनीति तथा कानूनहरू
- १.११ राष्ट्रिय कृषि नीति, २०६१ तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्धन नीति, २०६३
- १.१२ चालू प्रादेशिक आवधिक योजनामा कृषि क्षेत्रको प्राथमिकता, लक्ष्य, उद्देश्य, कार्यक्रम एवं कार्यान्वयन रणनीति
- १.१३ कृषि विकास रणनीति (२०१५-२०३५) र यसका विशेषताहरू
- १.१४ वर्तमान संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय तहमा कृषि सेवाको संरचना
- १.१५ प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना
- १.१६ कृषि विकास कार्यक्रम तर्जुमाका आधार र एकीकृत प्रसारसेवा कार्यक्रम
- १.१७ कृषि विकास कार्यक्रममा ऋण, उत्पादन सामग्री, कृषि औजार तथा उपकरण, बजार तथा मूल्य व्यवस्था
- १.१८ प्रमुख कृषि जन्य वस्तुहरूको उत्पादन लागत तथा मूल्य निर्धारण
- १.१९ कृषि विकासमा सरकारी, सहकारी, निजी क्षेत्र तथा महिला एवं युवाको भूमिका
- १.२० नेपालको अर्थतन्त्रमा कृषि क्षेत्रको महत्व र कृषि क्षेत्रका प्रमुख समस्याहरू
- १.२१ नेपालका प्रमुख बालीहरू तथा उत्पादन अवस्था (कोशी प्रदेश विशेष)
- १.२२ कृषि वस्तुहरूको उत्पादनोपरान्त (Post-harvest) प्रविधि र क्षति कम गर्ने उपायहरू
- १.२३ कृषि विकासमा कृषि प्रसार, कृषि अनुसन्धान र कृषि शिक्षाको महत्व
- १.२४ प्राङ्गारिक कृषि, प्रमाणीकरण प्रक्रिया, बजारीकरण र अन्तर्राष्ट्रिय बजारको लागि प्रमाणीकरण गर्ने व्यवस्था आदि बारे सामान्य परिचय

- १.२५ खाद्य पदार्थ र खाद्य सुरक्षा (Food Safety) मापदण्ड (Codex Alimentarius, ISO 22000:2005)
- १.२६ कृषि विकासका कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा कृषि तथ्याङ्कको महत्व
- १.२७ कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सुपरिवेक्षण, अनुगमन एवं मूल्यांकनको भूमिका
- १.२८ कृषि विकासका लागि सञ्चार कार्यक्रमको आवश्यकता एवं विकसित नयाँ प्रविधिहरू
- १.२९ कृषि विकासका लागि तालिम कार्यक्रमको भूमिका
- १.३० कृषि क्षेत्रमा जोखिम व्यवस्थापन तथा बाली बीमा सम्बन्धी व्यवस्था
- १.३१ कृषि विकासमा ग्रामीण पूर्वाधार (सिंचाइ, कृषि सडक, कोल्डस्टोर, बजार आदि) को महत्व
- १.३२ कृषि आधुनिकीकरण तथा व्यवसायीकरणवारे सामान्य जानकारी
- १.३३ जलवायु परिवर्तन र यसले नेपालको कृषि क्षेत्रमा पुऱ्याएका असर/प्रभावहरू र न्यूनीकरणका उपायहरू
- १.३४ दिगो कृषि विकासका सिद्धान्तहरू
- १.३५ कृषि क्षेत्र एवं कृषि विकास कार्यक्रममा प्रदेश र स्थानीय तहहरूको भूमिका

२. बागवानी

- २.१ दीर्घकालीन कृषि र आर्थिक विकासमा बागवानी क्षेत्रको महत्व
- २.२ नेपालमा बागवानीजन्य बालीहरू (फलफूल, तरकारी, आलु तथा मसला) को सिफारिश गरिएका जातहरू
- २.३ प्रमुख फलफूल बालीहरू (आँप, लिची, केरा भूईँकटहर, अम्बा, सुन्तला, स्याउ, किवी) को खेती गर्ने उन्नत तरिका, प्रसारण, काँटछाँट, मलखाद व्यवस्थापन, रोग कीराहरू तथा अन्य विकृतिहरू र तिनको व्यवस्थापन, उत्पादन, प्रशोधन, भण्डारण र ढुवानी
- २.४ फलफूल, तरकारी तथा अलैंची बालीको नर्सरी स्थापना तथा व्यवस्थापन
- २.५ प्रमुख तरकारी बालीहरू (काउली समूह, जरे समूह, फल समूह, लहरे बाली समूह, सागपात समूह) को उन्नत खेती प्रविधि
- २.६ फलफूल तथा तरकारी खेतीमा हाइब्रीड (वर्णशंकर) जातहरूको प्रयोग र महत्व
- २.७ बेमौसमी तरकारी खेती प्रविधिको महत्व र आवश्यकता एवं बेमौसमी खेती प्रविधिहरू (प्लाष्टिक घर, ग्रीन हाउस, एग्री नेट हाउसमा खेती)
- २.८ करेसावारी (Kitchen Garden) को परिभाषा, महत्व र व्यवस्थापन तरिका
- २.९ उन्नत आलु उत्पादन प्रविधि तथा भण्डारण गर्ने तरिकाहरू
- २.१० नेपाल एवम् काशी प्रदेश न मा फलफूल, तरकारी, आलु तथा मसला बालीहरूको बजार व्यवस्था तथा समस्याहरू
- २.११ नेपाल एवम् कोशी प्रदेश मा मसलाबाली (अलैंची, अदुवा, बेसार) को स्थिति एवं उन्नत खेती प्रविधि
- २.१२ नेपाल एवम् कोशी प्रदेश न मा चिया तथा कफी खेतीको महत्व तथा सम्भाव्यता
- २.१३ नेपालमा फूल खेती (Floriculture) र कट फ्लावर (Cut flower) मा प्रयोग हुने फूलहरू
- २.१४ बागवानी बालीहरूमा मलखाद, सिंचाइ तथा मल्लिङ्ग (छापो) प्रविधिहरू
- २.१५ बाली उत्पादन उपरान्तका क्षतिहरू र न्यूनीकरणका उपायहरू (उत्पादन लिने उचित समय, फलफूल पकाउने, भण्डारण, सफाई, छनौट, क्युरिङ्ग, ग्रेडिङ्ग, मैन लगाउने, उपचार, कोल्ड चैन)

३. कृषि प्रसार

- ३.१ कृषि प्रसार:- परिचय, अवधारणा, सिद्धान्त र महत्व
- ३.२ कृषि प्रसार कार्यकर्ता र निजमा हुनुपर्ने गुणहरू
- ३.३ नेपालमा सञ्चालन भएका विभिन्न कृषि प्रसार पद्धतिहरू
- ३.४ नेपालमा सञ्चालित विभिन्न कृषिप्रसार तरिकाहरू र तिनीहरूको सञ्चालन विधि
- ३.५ अगुवा कृषक तथा कृषक समूहको परिचय, महत्व एवं कृषि प्रसारमा अगुवा कृषकको भूमिका
- ३.६ कृषि विकास कार्यमा अगुवा कृषकहरूको परिचालन
- ३.७ कृषक समूह गठन प्रकृया एवं प्रभावकारी परिचालन, कृषक समूह मार्फत कृषि प्रसार कार्य सञ्चालन
- ३.८ कृषि प्रसारमा स्थानीय नेतृत्वको भूमिका
- ३.९ उपयुक्त कृषि प्रसार तरिका छनौटका आधारहरू
- ३.१० Innovation (नव प्रवर्धन), Diffusion (प्रसार) and Adopters Categories (ग्रहणकर्ताको प्रकार)
- ३.११ कृषि सञ्चार र प्रविधि प्रसारणमा श्रव्यदृश्य सामग्री, मोबाइल एप्लिकेशन र किसान कल सेन्टर
- ३.१२ कृषि तालिमको महत्व, तालिमको आवश्यकता पहिचान र प्रभावकारी तालिम सञ्चालनका आधारहरू

४. बाली विज्ञान

- ४.१ बाली विज्ञानको परिभाषा र नेपालमा बाली विकासको महत्व
- ४.२ नेपालमा लगाइने खाद्यान्न, दलहन र तेलहन बालीहरूको वैज्ञानिक नामाकरण र वर्गीकरण
- ४.३ नेपालको हावापानी अनुसार हालसालै सिफारिश गरिएका बालीहरू (धान, मकै, गहुँ, कोदो, उखु, जुट, भटमास, मुसुरो, तोरी) को जात र तिनीहरूको पाक्ने अवधि, सरदर उत्पादन क्षमता, सिफारिश क्षेत्र र मुख्य विशेषताहरू
- ४.४ बीउको परिभाषा, प्रमाणिकरण तथा यथार्थ संकेतपत्र पद्धति अनुसार बीउका पुस्ताहरूको नाम एवं पुस्ता जनाउने ट्यागको रंग, बीउ उन्मोचन, जात दर्ता, प्रमाणीकरण सम्बन्धी आधिकारिक नियामक निकाय (राष्ट्रिय बीउ बिजन समिति) को काम, कर्तव्य र अधिकार
- ४.५ असल बीउका गुणहरू, बीउको गुणस्तर कायम राख्न अपनाउनु पर्ने विधिहरू
- ४.६ धान, मकै, गहुँ, कोदो, उखु, जुट, भटमास, मास, मुसुरो र तोरी बालीहरूको उन्नत खेती प्रविधि
- ४.७ नेपालको विभिन्न क्षेत्रमा प्रचलित बालीचक्र तिनको महत्व, उदहारणहरू (कोशी प्रदेश विशेष)

५. बाली संरक्षण

- ५.१ नेपालका प्रमुख खाद्यान्न, नगदे, तरकारी एवं फलफूल बालीका प्रमुख रोग, किरा, मुसा एवं झारपातको नाम, पहिचान, नोकसानी, लक्षण एवं रोकथाम प्रविधि
- ५.२ स्वच्छ तथा स्वस्थ बाली उत्पादनका लागि गरिने एकीकृत शत्रुजीव व्यवस्थापन (IPM), असल कृषि अभ्यास (GAP) लगायतका अन्य पद्धतिहरूको परिचय, सिद्धान्त र महत्व
- ५.३ कृषि उत्पादनहरूको संचयन लगायतका उत्पादनोपरान्त गरिने क्रियाकलापहरू, रोगकिरा व्यवस्थापनको महत्व र यस क्षेत्रमा उपलब्ध प्रविधिहरू
- ५.४ बाली संरक्षण प्रयोगशाला निदान सेवाका लागि प्रयोग हुने सामान्य विधिहरू

- ५.५ रोग, किरा एवं झारपात तथा यिनको प्राकृतिक शत्रुहरू (मित्रजीव) को सर्वेक्षण /Surveillance विधि
- ५.६ उन्नत मौरी पालन प्रविधि, मह उत्पादन, प्रशोधन तथा बजारीकरण, रेशम किरा पालन तथा किम्बु खेती बारे सामान्य जानकारी
- ५.७ नेपालमा खेती गरिएका च्याउका प्रजाती र कन्ये तथा गोब्रे च्याउ खेती प्रविधि
- ५.८ रोग किरा व्यवस्थापनमा Plant Quarantine को भूमिका
- ५.९ जीवनाशक विषादी ऐन, २०७६ र जीवनाशक विषादी नियमावली, २०७६ का विशेषताहरू
- ५.१० विरुवा संरक्षण ऐन, २०६४ र विरुवा संरक्षण नियमावली २०६६ का विशेषताहरू
- ५.११ नेपालमा प्रतिबन्ध गरिएका विषादीहरू, विषादीको सुरक्षित प्रयोग र विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण (RBPR)
- ५.१२ जैविक तथा वानस्पतिक विधिबाट बाली संरक्षण

६. कृषि अर्थशास्त्र

- ६.१ कृषि अर्थशास्त्रको परिचय र कृषि विकासमा यसको महत्व
- ६.२ माग तथा आपूर्तिको परिचय र नियम
- ६.३ बजारमुखी कृषि उत्पादन योजनाको अवधारणा
- ६.४ कृषि विकासमा बजारको महत्व
- ६.५ फार्मगेट, थोक तथा खुद्रा मूल्यको अवधारणा
- ६.६ समूह बजार, हाट बजार, सहकारी बजारको परिचय, वर्तमान स्थिति र कृषि विकासमा यसको महत्व
- ६.७ खाद्य तथा पोषण सुरक्षाको अवधारणा
- ६.८ उत्पादन लागतको परिचय र तुलनात्मक लाभका बालीहरूको पहिचानमा यसको भूमिका
- ६.९ प्राथमिक तथ्यांक (Primary data) र सहायक तथ्यांक (Secondary data) को परिचय तथा श्रोतहरू एवं तथ्यांक संकलन गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू
- ६.१० तथ्यांक प्रशोधन तथा टेबुलेशनमा मध्यक, मध्यिका र रीत (Mean, Median and Mode) को प्रयोग
- ६.११ कृषि उद्यम (Agri-business) को परिचय र नेपालमा यसका सम्भावनाहरू
- ६.१२ नेपालमा वस्तुगत कृषि उपजहरूको बजार प्रणाली बारे जानकारी
- ६.१३ कृषि वस्तुमा मूल्य अभिवृद्धि शृङ्खला विकासको परिचय तथा महत्व

७. माटो व्यवस्थापन

- ७.१ माटोको परिभाषा, माटो निर्माणको प्रक्रिया र नेपालको माटोबारे संक्षिप्त जानकारी
- ७.२ माटोका गुणहरू
 - ७.२.१. भौतिक गुण – माटोको बनौट, बनौट संरचना, घनत्व, रंग, चिस्यान
 - ७.२.२. रसायनिक गुण - माटोको प्रतिक्रिया, प्राङ्गारिक पदार्थ, कार्बन, नाईट्रोजन अनुपात
 - ७.२.३. जैविक गुण - राईजोबियम र एजोटोव्याक्टर
 - ७.२.४. अम्लीय र क्षारीय माटोको सुधार किन र कसरी
- ७.३ विरुवालाई आवश्यक निम्न खाद्यतत्वहरूको काम र यिनको कमी हुँदा देखिने लक्षण र रोकथामका उपायहरू

- ७.३.१. मुख्य तत्वहरू - नाइट्रोजन, फस्फोरस र पोटास
 ७.३.२. सहायक तत्वहरू - क्याल्सियम, म्याग्नेसियम र गन्धक
 ७.३.३. सूक्ष्म तत्वहरू - फलाम, तामा, जस्ता, म्याग्नेज, मोलिव्डेनम, सहाग (बोरोन) र क्लोरिन
- ७.४ मल र मलखाद
- ७.४.१. प्राङ्गारिक मलहरू (कम्पोष्ट मल, गोठेमल, भर्मिकम्पोष्ट, सूक्ष्म जैविक मल, कुखुराको मल, हरियो मल, बायोग्याँस लेदोको मल), निर्धारित मापदण्डहरू
 ७.४.२. रसायनिक मलहरू (नाइट्रोजनयुक्त, फस्फोरसयुक्त, पोटासयुक्त, मिश्रित र यौगिक, सहायक खाद्यतत्वयुक्त, सूक्ष्मतत्वयुक्त)
 ७.४.३. मल नियन्त्रण आदेश, २०५५ बारे जानकारी
 ७.४.४. मलको मात्रा निकाल्ने तरिका
 ७.४.५. मलको प्रकृति, प्रयोग समय र प्रयोग गर्ने तरिकाहरू
- ७.५ माटो जाँच सेवा:
- ७.५.१. माटोको नमूना लिने तरिका: किन, कहिले र कसरी
 ७.५.२. माटो जाँचको लागि माटोको तयारी
 ७.५.३. Kit box बाट नाइट्रोजन, फस्फोरस, पोटास तथा पि.एच. पत्ता लगाउने तरिका
- ७.६ माटो शिविर र यसको महत्व, घुम्ती माटो परीक्षण प्रयोगशालाबाट माटो जाँच
 ७.७ माटोको उर्वराशक्ति कायम राख्ने र बाली उत्पादनमा यसको व्यवस्थापन र महत्व
 ७.८ भू-क्षय (Soil Erosion) र यसको कारण, प्रकार तथा व्यवस्थापन

नमूना प्रश्न वस्तुगत (Sample Question: MCQs)

१. आँपको आम्रपाली जात तलको मध्ये कुन कसबाट विकास गरिएको हो ?
 क. नीलम X दशहरी ख. लांगरा X दशहरी
 ग. दशहरी X लांगरा घ. दशहरी X नीलम
२. धानमा Hulling प्रतिशत कति हुन्छ ?
 क. २०% ख. २५% ग. ६५०% घ. ७०%
३. नेपालमा एकीकृत शत्रुजीव ब्यवस्थापन पद्धतिको शुरुवात सर्वप्रथम कुन जिल्लाबाट शुरु भयो ?
 क. झापा ख. मोरङ ग. सप्तरी घ. चितवन
४. Paraquet कुन प्रकारको झार नाशक हो ?
 क. Selective ख. Non selective ग. Systemic घ. Organic
५. बालीको उत्पादकत्व निर्धारण तलको कुन क्रियाकलापसँग सम्बन्धित छ?
 क. ऋप कटिङ्ग ख. ऋप हार्भेस्टिङ्ग ग. ऋपिङ्ग ईन्टेनसिटी घ. हार्भेस्टिङ्ग ईन्डेक्स

नमूना प्रश्न विषयगत (Sample Question: Subjective)

१. कोशी प्रदेशको प्रथम आवधिक योजनामा कृषि क्षेत्रको विकासका लागि उल्लेखित कम्तीमा ५ वटा रणनीतिहरू बुँदागत रूपमा उल्लेख गर्नुहोस ।
(५)
२. अम्लीय माटो सुधारका उपायहरूको बारेमा छोटकरीमा लेख्नुहोस ।
(५)
३. नेपालमा मुख्य तरकारी बालीमा उत्पादन पश्चात कस्ता कस्ता प्रकारका क्षति हुने गरेको पाईन्छ ?
उक्त उत्पादन उपरान्त हुने क्षति (Post Harvest Loss) न्यूनिकरणका उपायहरूको बारेमा संक्षिप्तमा लेख्नुहोस ।
(३+७)
४. मकैबालीमा लाग्ने मुख्य मुख्य किराहरूको नाम उल्लेख गर्नुहोस । अमेरिकन फौजी किराले मकैबालीमा गर्ने क्षति र यसको नियन्त्रणका विधिहरूबारे लेख्नुहोस ।
(३+७)
५. असल बीउका गुणहरूको बारेमा संक्षेपमा लेख्नुहोस । नेपालमा बीउको गुणस्तर कायम गर्ने राष्ट्रिय बीउ विजन समितिको भूमिकाबारे टिप्पणी गर्नुहोस ।
(५+५)